

2-94

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՄԱՍՆԱԿԱՆ ԲՈՒՆԻՔ

1

ԼՆԵԾՏՅՈՒՆ

1929

ი ა ნ ვ ა რ ი

საქართველოს შ. შ. ცენტრალურმა და ცდალ. მაუ-
რთუმის და გან. ხას. კომისათ. სფ. აღმ. შთაჯარმარ-
თაულისმა ქუბრნალი მვიარქლოთჯან მაღშთათვის

წალიწალი II
№ 1

შ ი ნ ა ა რ ს ი

1. ლენინის დღისთვის სვხადებიან. სურ.	1
2. ლენინის ხსოვნას, — ვალიკოსი	2
3. ძალაძი, — ლექსი მარიჯანის	5
4. ზამთარი, — ლექსი ალიო მაშაშვილის	8
5. ორი მებრძობი, — ვანო მირიანაშვილის	9
6. ჩვენი ბაზეთი: ა) კარლ ლიბკნეხტი და როზა ლიუქსემბურგი, ბ) 1905 წ. 9 იანვარი, გ) წყლის ზარბაზანი, დ) უდიდესი ქალაქები, ე) მრავალსართულიანი სახლები ტოკიოში, ვ) რას აკეთებს ეს ხალხი	15
7. სახელმწიფო, — ლექსი გოგი ლომიძის	20
8. ზინაო წვენი მოიტანა. — მ. შ-ის	21
9. წითელარმიელის დღე (გადმოკეთებული) — ნ. უთურგაურის	26
10. ბასართოვი: ცდები, კარიკატურა, ქულის მოვაკრე და მაიმუნები, ოთხკუთხედებით თამაში, გამოცენი, რებუსები უსურათოდ და გამოცენა	29
11. სავაქავო — მუსიკა გრიგოლ კოკელაძის, სიტყე აღ. მაშა- შვილის — ვარჯიანზე	

1929 წ.

„ოქტომბრული“ გამოვა ხსოლოდ ხელისმომწერათათვის.

დააჩქარეთ ხელისმოწერა!

4-94

ხუთი წლის წინათ სამუდამოთ მოგვშორდა ლენინი
 უდიდესი ადამიანი, ოქტომბრის დიდი რევოლუციის
 უკვდავი მესაჭე, მთელი მსოფლიოს მუშების, ღარიბი
 გლეხების და დაჩაგრული ერების განმათავისუფლებელი.

855

გამარჯვების დროშებს ვხრით ბელადის ხსოვნის
 წინაშე. წინ — ლენინის გზით!

ლენინის ხსოვნას

ამხანაგ ლენინის ავადმყოფობა.

ძალზე ბევრს მუშაობდა ლენინი. იცოდა, რომ ბრძოლა ჯერ კათოვუბული არაა, ჯერ კიდევ კარგად არ ცხოვრობენ მუშები და კლესები. ვლადიმერ ილიჩი ძალზე მოიქნცა და აუად განდა.

წაიუვანეს სოფელ „კორკაში“, ფიქრობდენ: ტყვეს და მინდვრებს შორის დაისვენებს, გამოკეთდება. ზირველ ხანებში კარგად შეიქნა დიდი ბელადი. უველა ხარობდა. სოლო მქმდეკ მძიმე ამბავი მოედო შიველ მსოფლიოს: 1924 წ. 21 იანვარს ამხანაგი ლენინი კარდაიცვალა.

ლენინის დასაფლავება

ლენინის კუბოს ძალზე ბევრი მუშა და მუშა-ქალი მისდევდა. კომკავშირელებმა სასელოებზე შავი და მკურდზე წითელი ბანტები გაიკეთეს: — მხელაი მენი დეკარკვა, ილიჩ, მკრამ მენს საქმეს განვარდობთ.

სოფლებიდან ავარებელი კლესი და კლეს-ქალი ჩამოვიდა.

მეწუხებული დმოედენ ფბარკა-ქარხნების სევეირები, როდესაც

დიდ ლენინს მარხავდენ მოსკოვში,
წითელ მოედანზე.

ძოვლ მსოფლიოში წუხდენ მშრო-
მელები, ლენინის მოწაფეები, რე-
დებს-ც კაიკეს თავიანთი ბელადის
სიკვდილი.

**მუშაობი არ დაივიწყებანი თავის
ბელადს**

მოკვდა ლენინი, მაგრამ არ შე-
ფერხებულა ამით ჩვენს მტრებთან
ბრძოლა.

ათიათასმა მუშამ სთქვა:

— მძიმე მდგომარეობაშია კო-
მუნისტური პარტია ულენინოდ, კო-
მუნისტურ პარტიაში უნდა შევიდეთ,
რომ ის ძლიერი იყოს.

ეველა ქარხანასა და ფაბრიკაში
მონუცები და ახალგაზრდები, მუშე-
ბი და მუშა-ქალები ლენინის პარ-
ტიაში ეწერებოდენ.

**მზრომელ ბლახავს ახსოვთ
ლენინის უანდარძი**

კლესებს-ც ახსოვთ ილიჩი, ახ-
სოვთ, რომ ის უოკლეოვის მშრო-
მელ კლესებს იცაუდა, რომ მიეძეუ-
ლა მათ თავად-ახსნაურობისაგან მი-
წების ჩამორთმევაში.

ასრულეთ კლესებს, რომ ლენინმა ანდერძად დაუტოვა მუშებს და კლესებს იცხოვროს მშურად, ერთიერთმანეთს დაესძარონ, მტკიცედ იღკენ მუშების და კლესების საქმის სდარჯოზე.

ვინ უსცვლის მუშებსა და გლეხებს

მუშებსა, და კლესებს ახალგაზრდა შემცველი ჰეავთ: წინ—კომკავშირელები; მათ მისდევენ ზიონერები, ზიონერებს—ოქტომბრელები და საერთოდ მათი უმცროსი დები და მშები.

უველანი გაისრდებიან, მოიკრებიენ ძალ-ღონეს, შეიძენენ ცოდნას და დაამთავრებენ ლენინის დაწვეულ საქმეს. უველა კარგად იცხოვრებს მამინ!

ჩვენც ვასრულებთ ლენინის ანდერძს: მუშათა საქმისათვის მუდამ მზად ვართ! ვსწავლობთ და ვსწავლობთ, რომ უკეთესად ვიბძობოლოთ ლენინის ანდერძის შესრულებისათვის.

ეს უველასე დიდი ძეგლი იქნება ამხანაგ ლენინისთვის.

ვალეკო

ღამეა, და სდუმს ქალაქი,
მკვარები არ ჩანან,
მხოლოდ ეოველ ქუჩის ბოლოს
დარაჯები დგანან.

ინაერაუებს. და საათი
ექვს რომ ჩამორეკავს,
ბელურების მოვლი გუნდი
ქუჩურ საკვებს ჰკენკავს.

ჰა, საუკირიც აგუგუნდა,
უნძობს ქარხნის მუშებს,
ეველა მიდის სამუშაოდ,
ეველა მიაშურებს.

და ტრამვაის მოლოდინში
ხალხი შეიქუხა,
ეოველ მხრიდან მკვარევი მოდის,
გამოცოცხლდა ქუჩა.

მოწაფეა თუ მოსელე,—
ეველან ეჩქარება;
ზოგს სწუჟურია წერა-კითხვა,
ზოგს მოელის კრება.

მუხდღეა, და მუშები
დასვენების შერე
შემოუსდგენ შავიდას და
კედლის კასეთს სწერენ.

და მთელი დღე სულ ჭრიანებს
მუშეობის კარი,
სახლი ისე ახვევია,
როგორც თაფლს უტეკარი!

ვინ არ არის ამ ქუჩებში,
ვის არ დაინახავთ:
ხაწაწინა ოქტომბრელებს
ხელმძღვანელი ასლავთ.
აი, კამდელს ბავში ხელში
აუჯანბლი დაჭეავს;
დედას შვილი აუხირდა:
„ცუბ რატომ არ მუავს!“

აი, წითელ ჯარის რაზმი
მიდის და თან მღერის:
„ჩვენ მშრომელთა დამცველნი ვართ,
რას დაგვაკლებს შტერი!“

სადღლობის დროც მოვიდა—
მუშაობა წუდება,
აღბათ, ესღა სხსადილოს
ეველა მიაწუდება!

ტრამვაი და ავტობუსი
ძირბის, მისრიალებს,
მგზავრს გადასვლა ეძინია
და აცეცებს თვალებს.

მოსელები პორტუგელებით
 შინისკენ მიდიან,
 მიკრივები ვი ოთახებს
 აღაგებენ, ჰეკიან!

და ხელი-ხელ, ძეგმხველად
 იწურება ეს დღე.
 ვეთ ქარსნებს მუშაობა,
 მსქანებოც შესდგენ...

ხალაშოა, და საჭესმა
 ხომ აჯობა შხესდა,
 თითქოს ქალაქს თავს დაქსო
 უარსკვლავების სეცა!
 კველგან კინო, კასართობი,
 რადიო და კლუბი—
 აღარ არის ძველებური
 ქეიფი და ხსუბი!

ღამეც ხუშად ასლოდემა,
 წუდება მავისცემა,
 და ქალაქის გარე უბნებს
 დაუუფლო თვლემე.
 აღარ არის ხმაურობა,
 აღარ მოჩანს ხალხი,
 და დროებით მჭერდებ
 აქ ცხოვრების ჩარხი:

ვევლას უნდა მოისვენოს,
 დანტკებენ მშვიდი ძილით,
 რომ ახალი ძალ-ღონითა
 ატემავენ დილით!

გეგმარი

სამთარი, თოვლი ცვივა,
 არემარეს ბარდის თეთრად,
 მზე აღარ ჩანს, ცივა... ცივა,
 და ეინული მიწას ხეთქავს!..
 რა ხალისით ელი სამთარს,
 როდესაც გაქვს ბინა თბილი!
 გოგლამ უკვე დაამზადა
 სვალინდელი გაკვეთილი.
 დედა ფიქრით დიღაღა,
 არრიანლებს ხელებს სუსტად,
 დააკურა გოგლას ხალათს,
 დააკურა გოგლას ქედსაც.
 გოგლა იქვე სის და მღერის,
 თან ხელთათმისს (ვეცხლსე აძროს)
 და მერე კი: ჭერი, ჭერი,
 მინდვრად თოვლის სათამაშოდ!..
 სუ! რა ხმა? გოგლა ხარბად
 ისეღებ ფანჯარაში:
 ამხანაგებს გავმართავთ
 გუნდაობა და თამაში!..
 — ეჭ, ბიჭებო, ჭერი, ჭერი,
 მუც მოვდივარ, დამცადეთ!..
 ქუდს დაავლო სწრაფად ხელი
 და კვირილით კარბის გარეთ!..
 უკან ფისო ჯიბრით მისდევს,
 მინდვრად ისევე თოვს და უინავს,
 გოგლა მირბის ბავშვებისკენ
 და გუნდაობს თავდაურიან.

პ. მაშაშვილი.

თნი მავობარი

— ბიჭო, ბიჭო სანდრო, — შე-
სძახს სახლის აივნებიდან ლოკინში
მწოლარე სანდროს გიგომ, — არ
გეხმის, ბიჭო, ისევ დაგეძინა?

სანდრომ გიგოს ძახილი რომ
გაიგო, თვალები გაახილა და სმა
კასცა თაზის მეგობარს:

— რა მოხდა, რისთვის მეძახი?

— ერთი გამოიხედე გარეთ, მთელი მიდამო როგორ გადა-
თეთრებულია!..

— რა, თოვლია?

— თოვლი და როგორი! ადექი და გამოიხედე!

ადგა სანდრო საჩქაროდ და სახლიდან გამოვიდა. რომ დანახა თოვ-
ლით დაფარული მიდამო, დაიძახა: „რა ლამაზია ჩვენი სოფელი!“
ანაფრის სმა არ ისმოდა, მხოლოდ აქა-იქ კი სანდოსან მამ-
ლებსა და ძაღლებს სმა აღვიძებდა თეთრ საბნის ქვეშ მყოფ მი-
უჩნებულ სოფლის არეპარეს.

— შედავ, ჩვენი ოთხფეხა საბძელიც კი თოვლში შესვეულა
და თეთრად გამოიურება, — სთქვა სანდრომ.

— წავიდეთ, ისევ დაუძინოთ, სვალ დილით ადრე ავდგეთ, დღიურები შევადგინოთ და ჩვენს საუყარულ მასწავლებელს მივუტანოთ, — უთხრა გიგომ სანდროს და სასლში შევიდა.

— სვალ რამდენს ვიცივა-
ვვით! სკოლიდან დაბრუნების
შემდეგ კი მამას სანადიროდაც
გავუყუები მინდორში!

ამ სიტყვებით სანდროც
შევიდა სასლში.

ამოსული ბოლი გვე-
ლივით მიიკლანჯებოდა მა-
ლა.

თოვდა. ცის სივრცეში
თოვლის ფერფლები თეთრ ზეპლებივით ირვოდენ. თეთრად დაფერ-
ფლილი ქათმები ხის ტოტებიდან ჩამოფრინდნენ ძიწს, ფრთები გა-
შალეს, დაიბურტყეს და დაიწვეს საცქნისის შესა.

— აქეთ, აქეთ, ჰე, ბიჭო გიგო! — დაუმხსა სანდრომ გიგოს, —
აქეთ დიდა და ღრმა თოვლია. აბა, ჰა, ეინ უფრო დიდ თოვლის
გორას გააკეთებს!..

— მოიცა, ბიჭო, ხელები დამაძრა, ჯერ მინ წავალ, მეც
სელთათმანები უნდა ჩავიცვა. თავსე შესწავით დიდი ქუდს დავიხუ-

რაც და ახა შერე დამეჯობრე, თუ ბიჭი ხარ, ვინ უფრო დიდს
 ააგორებს, — უპასუხა გიგომ და ეურებდაწითლებულმა სახლისკენ
 მოკურცხლა.

ცოტა ხნის შემდეგ გიგოაანთ და სანდროაანთ სახლის წინ
 საბძლის მასლობლად ბაღის კვერდსე გამოჩნდა თოვლის ორი
 ბატარი ვარა.

— მოდი, ეს ორი ვარა შევაერთოთ.

— შევაერთოთ, შევაერთოთ, — დაუბუღდა სანდრო და შე-
 ერთეს კიდევ.

— მოდი ამ ვარასე კაცი გამოვაქადაგოთ.

— გამოვაქადაგოთ, — ეუბნებიან ერთმანეთს ბიჭები და შეუ-
 დგენ თოვლის კაცის გამოქადაგებას.

ხელები ჯაისის გაუკეთეს, თვლები, წარბები, წვერ-უღვაბე-
 ბი, ცხვირი და ჰირი — ნახშირის. ზურგზე ტომარა წამოასხეს და
 თავზე დიდი ძველი ბეწვიანი ტუავის ქუდი დახურეს.

— ვინ გამოაქადაგა, ეს ვინა? — კითხულობდენ სიცილით
 ვარასე მიძავალ-მიძავალნი.

— ორი მეგობრისა, — უპასუხებდა მათ სანდრო, რომელიც
 იქვე მასლობლად ფურდობსე ცივაობდა.

— ესლა კი, ხეძო მეგობარო, სკოლაში წავიდეთ, არ დაგვი-
 გვიანდეს! — უთხრა გიგომ სანდროს.

ცივები შეინახეს და წიგნებით ხელში სკოლისკენ გაიქცენ
 ორივენი მისტოდენ და მიაბაკუნებდენ გაყინულ ვარასე.

— რა ცივი დილაა! ფეხის თითები დამაბრა, — შესჩიოდა სან-
 დრო გიგოს.

— სირბილს ვუმატოთ, ვავიქცეთ და ვავსურდებით.

ეინვა კი თანდათან უჭერდა.

— მამა წუსელი დამპირდა, ხეალ ასალი ქალაქები უნდა ამო-
 გისხაო და სკოლიდან რომ დაბრუნდები, მინდორში სანადიროდ
 წავიყვანო.

— მართლა? მე კი არ წამიყვანთ? ჩვენ ხომ მეგობრები ვართ.

— მაძახე კერევი და შენც წავიყვანთ!

ასე მიღებარაკობდნენ გიგო და სანდრო, როდესაც გამიჩნდა კიდევ მათი სკოლა, რომელიც ძაღლობ ადგილას იღვა და შთელ სოფელს გადამოქუურებდა.

სკოლის მხლობლად, დაბლა მდინარესთან მოჩანდა ელექტროსადგური.

— გიგო, გიგო, ხედავ, ჩვენი სკოლის ბუსრიდან ბოლი როგორ გამაღებთ ამოდის, თითქოს ბაქის მატარე-

ბელიაო. ეტობა, ღუძელში ცეცხლი დაუნთიათ, — თითო ანიშნებდა სანდრო გიგოს.

სკოლის ეზოში ბავშვები ირეოდნენ. ორ ბანაკად გაუფილივეს და თოვლში გუნდებით ომობდნენ.

— ვაძა, ვაძა, ჩვენ გავიძარჯვეთ, ჩვენ, — შეჭვირეს შემარცხენე ბანაკის მებრძოლებმა, ჯოხსე შემპული წითელი ხელსახოცები ააფრიალეს და სროლით დაეღვენენ დამარცხებულებს.

ამ დროს სკოლის ზარიც დაირეკა. გაკვეთილი დადგა. ეველა თაუ-თაუის კლასში მივიდა. დაიწყო სწავლა, და კვლავ მიწინარდა სკოლის ეზო. როდესაც სანდრო და გიგო სკოლიდან შინ მივიდნენ, ხელი დაიბანეს, ისაღილეს და სანადიროდ სანდროს მაძახ

ლუას გაჭეკვენ მინდორში. წინ შეძებარი ძაღლი როსიკო მიუძღოდნო; ის ძაღ-ძაღ მიიბრუნდა სოფლმე ბუნქის ძირას და სუნით ეძებდა კურდღელს.

აგერ როსიკო ერთ დაბად დათოფლილ ბზრდთან გახერდა, ურები ძაღლს ასწია და კისერი წეიგრძელა. უცებ კურდღელი გამოსტა, და თოფმაც იგნიალა. მათ წინ არეძარე ცოტასნით თოფის წაძლის ბოლში გაესვია.

— მოჭკლა, მოჭკლა! — დაიძასეს გიგომა და სანდრომ და გაუქანენ ძაღლისკენ, რომელსაც მძიქედ დაჭრილი კურდღელისათვის მკრად დაეულო კბილი და მათკენ მიჭკანდა.

მონადირეები სისარულით დაბრუნდენ მინ.

თოვლი ისევ ბარდნიდა.

— უჰ, რა კარგად გავატარეთ ეს ორი დღე! — სთქვა სანდრომ.

— იცი, სანდრო, მოდი, დღიურები შევადგინოთ.

დაწეროთ „პირველი თოვლი“ და უველბფერის ის, რაც ამ ორ დღეში ვნახეთ, და მასწავლებელს მივუტანოთ.

— დაწეროთ, დაწეროთ, — დაიძხა კანაქებულმა სანდრომ.

ქოხში ელექტრონი უკვე განადგურული იყო. ბუნარში ცუცხელი კუჩკუჩხებდა. მეკობრები მოუსხდენ მაკიდას და შეუდგენ წერას.

— ეოხად, ეოხად! — სთქვა მასწავლებელმა, როცა გიგომ თავისი და სანდროს მიერ შედგენილი დღიურები წაუკითხა მეორე დღეს.

— ვინ დაწერა, გიგო? — აღურსით კითხებოდა მასწავლებელი გიგოს.

— ორმა მეკობარმა, — უპასუხა გიგომ.

— ვინაა ორი მეკობარი?

— მე და სანდრო.

— ეოხად, ეოხად, — ამბობდა მასწავლებელი.

ვანო მირიანაშვილი.

კარლ ლიბკნეხტი და როზა ლიუქსემბურგი.

ათი წელი შესრულდა მას შემდეგ, რაც გერმანელმა მენშევიკებმა გული გაუგმირეს მუშა ახალგაზრდობის მოძრაობის ორ ბეულადს—კარლ ლიბკნეხტს და როზა ლიუქსემბურგს.

19 წლისა იყო როზა, როდესაც მუშათა რევოლუციონურ მოძრაობაში ჩაება. პოლიციელებმა

გერმანიის იმპერატორის—ვილჰელმ მე II—მთავრობის დამხობის შემდეგ, 1918 წელს, ლიბკნეხტი და ლიუქსემბურგი ციხიდან გამოვიდნენ და მუშათა რევოლუციონურ მოძრაობას სათავეში ჩაუდგნენ. ამას

შენიშნეს ეს და სდევნიდნენ ლიუქსემბურგს; როზა საზღვარგარეთ გაიქცა. როგორც კარლ ლიბკნეხტმა, როზამაც მთელი თავისი ძალღონე მუშათა მოძრაობას მოახმარა ამისათვის გერმანიის ბურჟუაზიულმა მთავრობამ მათ სასტიკი დევნა დაუწყო.

მსოფლიო ყაჩაღური ომის დროს როზა და კარლი უმთავრესად ციხეებში იმყოფებოდნენ. მიუხედავად ამისა, ისინი ციხიდანაც ხელმძღვანელობდნენ მუშათა მოძრაობას.

ვერ შეურიგდნენ მუშათა კლასის გამკემლები—მენშევიკები. მენშევიკების ბრბო 1919 წლის 15 იანვარს მხეცურად ეკვეთა მათ და სიცოცხლეს გამოასალმა ორი შეუღრეკელი და თავდადებული მებრძოლი, რომელთაც მთელი ძალღონე მსოფლიო მუშათა მოძრაობას და კომუნისმის საქმეს შესწირეს.

მთელი ქვეყნის მუშათა რევოლუციონური ახალგაზრდობა და ბავშვები არაოდეს არ დაივიწყებენ მათ თავდადებულ ბრძოლას მდიდრების და ჯალათების წინააღმდეგ და განაგრძობენ მათ მიერ დაწყებულ საქმეს.

1905 წლის

ეს მოხდა 1905 წელს. ბევრი ხანია პეტერბურგის (ახლა ლენინგრადის) მუშებს უნდოდათ თხოვნით მისვლა მეფესთან, რომ უკანასკნელს ყურადღება მიექცია მათი დუხჭირი ცხოვრებისათვის. მუშებს ეგონათ, თითქოს მეფემ არ იცოდა მათი ცხოვრების პირობები.

და სწორედ კვირა დილას, 1905 წლის 9 იანვარს (ახ. სტილით 22 იანვარს) მეფის სასახლესთან იწყეს დენა მუშებმა. მოდიოდნენ ისინი, როგორც დღესასწაულზე, ახალ ტანისამოსში გამოწყობილნი. თან მოყავდათ ცოლშვილიც. წინ მოჰქონდათ ხატები და მეფის და მისი ოჯახის წევრების სურათები.

ეგონათ, რომ მეფე მოუსმენდა მათ და მიიღებდა ზომებს მათი მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის. სასახლის ახლოს ბაღი მდებარეობდა, აქ ხეებზე ციყვებივით შემჯდარიყვენ ბავშვები და გაფაციცებით ელოდნენ მეფის გამოსვლას და მის საუბარს მუშებთან. მაგრამ მეფემ მუშებთან ლაპარაკი არ ისურვა. სამაგიეროდ მან გამოგზავნა რაზმი ჯარისკაცთა, რომ შეეჩერებინა მუშების სვლა სასახლისაკენ. კაზაკების რაზმმა წინააღმდეგობა გაუწია მოზღვავებულ მუშების ტაღლას და მერე ოფიცრების ბრძანებით დაუწყა მათ სროლა. გაისმა მოედანზე გაჟან-

9 0 1 5 3 2 6 0

ტული ხალხის საშინელი კვილი და ღრიალი. ბევრი დაეცა მკვდარი. შოენდანი დაჭრილი მუშების, ქალების და ბავშვების სისხლმა დაფარა. ჯარისკაცები ისროდნენ აგრეთვე ხეებზე ასული ბავშვებისკენ. საშინელი სურათი იყო

ბევრი მუშა, ქალი და ბავში მოჰკლეს და დაჭრეს. გამხეცებული ჯარისკაცები ზეიმობდნენ მუშებზე გამარჯვებას. მუშები მხოლოდ მაშინ მიხვდნენ, რომ მეფეც მათი წინააღმდეგი იყო, როგორც საერთოდ მდიდარი ხალხი—მემამულენი და ბურჟუაზია.

ამ დღეს მუშებმა „სისხლიანი კვირა“ დაარქვეს.

როდესაც სხვა ქალაქებმა გაიგეს მუშების დახვრეტა პეტერბურგში, ყველგან დაიწყო მეფის საწინააღმდეგო გამოსვლები. მაგრამ მეფე მაინც ძლიერი იყო და შეეძლო სასტიკად გასწორებდა აღელვებულ მუშებს.

მას შემდეგ მუშებმა დაკარგეს ნდობა მეფისადმი და „სისხლიანი კვირა“ დღემდე ახსოვთ.

მხოლოდ 1917 წლის თებერვალში ჩამოავდეს მუშებმა ტახტიდან მეფე და ძალა-უფლება ჩამოართვეს ბურჟუაზიას. ამავე წლის ოქტომბერში კი მათ შექმნეს მუშათა სახელმწიფო.

წყლის ზარბაზანი.

ჩვენმა მკითხველებმა იციან, რომ ამერიკის დიდ ქალაქებში ძალიან მაღალ სახლებს—ცადმბჯენებს აშენებენ, 60, 70 სართულს, მაგრამ როგორ აქრობენ ამისთანა სახლებში ხანძარს, უთუოდ არ იციან. ასეთ მაღალ სახლებს ვერავითარი კიბე და ვერც

მილით შესხმული წყალი ვერ ასწვდება.

ამერიკელი ცეცხლქრობელი რაზმი კი მაინც ახერხებს ხანძრის ჩაქრობას. ამერიკელებმა გამოიგონეს წყლის ზარბაზანი. ეს ზარბაზანი ისვრის წყლის შადრევანს მეოთხედ კილომეტრის სიმაღლეზე. ამსიმაღლე ცადმბჯენი სახლები ჯერ არ არის ამერიკაში და ამიტომ აღვიღად აქრობენ ხანძარს „წყლის ზარბაზნით“.

უდიდესი ქალაქები

ნიუ-იორკი (ჩრდ. ამერ.) ლონდონი (ინგლისი) პარიზი (საფრანგ.)

ბერლინი ჩიკაგო ფილადელფა-ოსაკა მოსკოვი ტოკიო ენა ბ. არს, ლინ-ნგრადი (გერმანია) ფია (ჩრდ. ამერ.) (იაპონია) (სა.რ.კ.) (იაპონია) (ავსტრ.) (სამ.ამერ.) (ს.ს.რ.კ.)

უდიდესი ქალაქები, სადაც 1.500.000 მეტი მცხოვრებია.

მთელ დედამიწის ზურგზე 12 უდიდესი ქალაქია, თითოში 1½ მილიონზე მეტი მცხოვრებია; ამ თორმეტიდან ამერიკაშია 4, დასავლეთ ევროპაში - 2, აზიაში - 2, საბჭოთა კავშირში - 2.

მოსკოვს ქვეყნიერების უდიდეს ქალაქებში მე-8 ადგილი უჭირავს, ლენინგრადს - მე-12. გარდა ამისა, დიდი ქალაქები, სადაც 250 000 მეტი მცხოვრებია, გერმანიაში, ბერლინს გარდა, 19

არის, დიდ ბრიტანეთში, ლონდონს გარდა—11, საფრანგეთში, პარიზს გარდა—3, ჩრდილო ამერიკაში—25.

საბჭოთა კავშირში მოსკოვსა და ლენინგრადს გარდა 7 ქალაქია, სადაც დიდი სისწრაფით

იზრდება მცხოვრებთა რიცხვი. ეს ქალაქებია: კიევი—513789 მცხოვრებით, ბაქა—452808; ოდესა—420888; ხარკოვი—417186. ტაშკენტი—323613; დონის როსტოვი—308284 და ტფილისი—292973 მცხოვრებით.

მრავალსართულიანი სახლები ტოკიოში.

იაპონიის სატახტო ქალაქ ტოკიოში ძალიან საჭიროა მრავალსართულიანი დიდი სახლების აშენება, მაგრამ რადგანაც იაპონიაში ბშირი მიწისძვრა იცის, მაღალი სახლების აშენება საშიშია. ამი-

ტომ ამ ბოლო დროს დაიწყეს მიწისქვეშა სახლების შენება. ამასწინათ შეუდგენ მიწისქვეშა დიდი სახლის შენებას, რომელიც 80 სართულიანი იქნება.

რას აცდებენ ეს ხალხი?

სახელოსნოში.

რას გვეუბრებთ განცვიფრებით?
 ჯმროძობით მედგრად, როგორც სხვები,
 ჩვენ, ზატარა ოქტომბრელები,
 მუშებს რითი ჩამოვრჩებით?
 სუ სარმაცობით, არჩილ, გიგა,
 სალაშინი ჩქარა, ქეთო,
 ჩვენ ჯგუფისთვის მელნის უთით,
 ნახე, როგორ გავაგუთო!..
 სკოლის დგამებს ფებს ვუკეთებთ,
 აგერ მინაც ჩავსვით სეულად,
 იმდენ საქმეს გავაგუთებთ,
 დიდებს დავრჩეთ საკვირველად!..
 ფიცრებს ვაერაუთ ამ მაგიდანს,
 რას გვარგია უქმად სტომა?
 ჩვენ, ცქრილა ოქტომბრელებს,
 იცით, როგორ გვეუფარს შრომა?
 ჰა, თვალბიცი გამოვჭყრით,
 მხად გვექნება ავტობუსი,
 შემოვივლით ქუჩებს ქროლვით,
 არ შეგვაერთობს სამთრის სუსსი.
 შრომის ცეცხლში გამოვლილებს,
 რას გვარგია დაღლა ამ დროს?
 გარეო მძაფრი ქარბუქია,
 და ტვე-მინდორს ისევა თოვს.
 „და-გა, და-გა“ — სცემს ჩაქჩი,
 გააკეთე, ბიჭო, მკურნავად,
 მერე თოვლში ვიკუნდათ,
 გადავიდეთ თავდაუინა!

ზინამ ფენი მოიტანა.

— შია, შიააა!— ტირის სუთი წლის მიტო და თვალები-
დან კაკლის ოდენა ცრემლები სცვივა.

— იჰ, ერთი შენცა!— შეუტია მაშომ, — განა ჩვენ კი არა კვძია?
ან ტირილისთვის ჰურს ვინ მოკიტანს?

— სუ ანხსლობ, მაშო, — დინჯად ჩაერთა რვა წლის ზინა, —
შენ კი, მიტო, სუ ტირი. აი, ესლავ ნატა მოვა სკოლიდან და
სადილსაც მოკვტანს.

ბეტროვრადი თოვლის და ენვის თეთრ საბანში კახვეულიყო.

40-კრადუსიან ენვას ლამაზად აჩუქურთმებინა სეები და ფან-
ჯრის მინები.

ოთახში ძალზე ციოდა. დედის ძველ თაფხალში კახვეულ მა-
შოს ცხვირი მინაზე მიეჭინა და დაეინებით გასცქეროდა კსას.

— შია, შიააა! — არ იშლიდა მიტო და ესლა შამი კულ-
ამოსკენით ზღუქუნებდა.

— მიტო, — წენარად სთქვა ზინამ და მძას გკორდით მოუჯდა, —
შენ რომ ამ დილით ისაუსმე; აბა ესლა შენ ის იფუქრე, როგორია
მამასთვის სადღაც თხრილებში ჯდობა თეთრების მოლოდინში,

როცა სამ-სამი დღეობით მძიერია? რამდენი არიან მამასთანები? ათასები. და შერე, ვისთვის იბრძვიან ისინი? ჩვენთვის და ჩვენისთანებისთვის. ან კიდევ დედა. შენა კკონია ადვილია სამრეცხაოში მუშაობა და ისიც მძიერ კუჭზე? ჩვენ ვეკლავფერი ეს უნდა დავაფასოთ. შენ კი...

— ზინა, — გააწვევტინა მამომ და ფანჯარას მოსწედა, — მამა რომ თეთრებს დაამარცხებს, ჰური ბევრი იქნება?

— რა თქმა უნდა, — დაბეჯითებით ამბობს ზინა.

— მაქარც!

— მაქარც.

— ძეხვიც? — აღარ ეძეება მამო.

— ოჰ, კარგი ერთი, გული ნუ გააწვადე! — გაჯავრდა ზინა, — გეუბნები, ვეკლავფერი იქნება შეთქი.

ბავშვები ჩაჩუმიდნ.

სადღაც ერთდ ზუსუნებდნ ზარბაზნები. ტევიისმფრქვევლების მოსაბეზრებელი კაკანი ხან მისწვდებოდა, ხან ისევ გაძლიერდებოდა. ეს წითლების და თეთრების სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლა იყო.

დროგამოშვებით რუსფარაჯიანი ჯარისკაცები გამოჩნდებოდნ ქუჩაზე და ისევ ქრებოდნ.

ზინა შემფოთდა:

— რათ დაიკვირან ნატამ? უკვე სამი საათია და ის კი არა ჩანს. სადილის მიღება კვიანდება. ვაი თუ შერე ვეღარ მიუსწროს?

მიტო კი ისევ ახლუქუნდა. არც მამოს საქმეს კარგად: თვალვებსე ცრემლები მოსდგომია, თუმცა კი ფარავს.

— იცით რა, — უცერად გამოაცხადა ზინამ, — წავალ, მოვიტან სადილს.

თითქოს უუმბარა ვასკდაო ოთახში: მიტომ უკვად შესწევითა სლოკინი. მამო ელდნაპირავით გამოტრიალდა და დიდრონი, ცისფერი თვალები მიაშტერა დას.

ზინა კი უკვე ეძხადებოდა: ჩაიკვა მამის ძალაღუედიანი წადები, დედის თავშალი მოიხვია და ხელში ქვაბი დაიჭინა.

— რომ დაიუარო? — გაუბედავად შეჰკითხა მამო.

— რათ უნდა დაუიუარო, ერთხელ ხომ ვახლდი ნატას. ესეც რომ არ იუოს, ქუჩის სახელი ვიცი. იქ კი, ვისაც გინდა ვკითხო, სახადილოს ვუელა მიმასწავლის.

ზინა წავიდა.

ჰეტროგრადში ზამთრის დამე აღრე დეგება — ოთხ საათსე უკვე დაბნელებულია.

გავიდა ნახევარი საათი, გავიდა ერთი. ფანჯარა ჩამობნედა. ბავშები საბანში გაეჩვიენ და ერთმანეთსე ჩახუტებულებს ჩეძინათ.

უცებ ფეხის ხმა გაისმა.

— ვინ არის? — დაიძინა მამომ.

ნატა იყო.

ნატამ ანათო ლამეა და მიიხედ-მოიხედა.

— სად არის ზინა?

— ზინა სადილის მოსატანად წავიდა.

— როგორ, ის მოიტანს სადილს? — შემფოთდა ნატა. — ესეც კი არ იცის შეირიანად; სადმე ქუჩაში გაიუინება! უნდა წავიდე, მოვებნო, — გადაწვეიტა ბოლოს.

— ნუ წახვალ! — ატირდა მიტო და დას კალთასე მოეჭიდა.

— ჩვენ გეეძინია, — ბანი მისცა მამომაც.

სანამ ბავშები ამ ბჭობაში იუენენ, დედაც მოვიდა. მაგრამ ჯერ ვნახოთ, რა მოხვლია ზინას.

ცივა ქუჩასე. ეინუასე ფეხი სრიალებს. ნესტიანი, მსუსნავი ქარი სახეში ესლებს გოგონას და სუთქვას უჭერს. ის კი მაინც მიაბიჯებს და მიაბიჯებს. აი, ის ქუჩაც. სასადილოც აქ უნდა იუოს სადილაც. დასტოვა ერთი სახლი, მეორე, მესამე და მესდვა. აჰა, წარწერაც:

წითელარმიელი სადარაჯოზე

სეირნობის შემდეგ იღებენ თავის ფინჯებს და მატანს, მი-
დიან სასადილო ოთახში, სადაც მათ აძლევენ ზურს და ჩაის. სვი
და ჭაბუ, რამდენიც კინდა...

ჩაის დალევის შემდეგ წითელარმიელები სწევენ თამბაქოს „თამ-
ბაქოს მოსაწევ ოთახში“, ვინაიდან საწოლ ოთახში აკრძალულია
თამბაქოს მოწევა, და უცდიან შტანგს.

მეცადინეობა წარმოებს 12 საათამდე და სსკადანსვანაირია: არ-
ჩვენ თოფს ან ტყვიამფრქვევს, მიდიან სასროლად, სწავლობენ
სამსახურის წესდებს და ასე მცვადინობენ სადილობამდე. სადილი
შესდგება ორი თავისაგან, წყურისა და ხორცისაგან.

ნასადილევს წითელარმიელები სწევენ თამბაქოს, ლაპარაკო-
ბენ, ისვენებენ, შემდეგ ისევ კროვდებიან სამეცადინოდ. ნასა-
დილევს წარმოებს პრაქტიკული მეცადინეობა: სწავლობენ ტყე-
ფონის დაძვას და აწყობას, ერთი ასეული მართავს მეორესთან
ბრძოლას; და ამნაირი მეცადინეობა წარმოებს 5 საათამდე.

5 საათზე იწყებს ვახშამი, ესეც ორი თვია.

ვახშამის შემდეგ არაერთარი მეცადინეობა არ არის. ეველა აკე-
თებს იძას, რაც მას სურს: სოჯი უსმენს რადიოს ლენინის კუთ-
ხეში, სოჯი კითხულობს ვახუის, სოჯი ქურხალს, სოჯი მეცადი-
ნობს წერა-კითხვის უკოდინარობის სალიკვიდაცია, ფისკულტუ-
რის ან დრამატულ წრეში, სოჯნი მიდიან კინოში ან თეატრში.

9 საათზე ჩაის სვამენ, რის შემდეგ კლებში იმართება კინო.
11 საათზე მეელაფური წუნარდება, ლაპარაკობენ ხუმად, ხმაურობა
აღარ შეიძლება, და მთელი ეახარმა იმინებს.

ღამის თორმეტ ან ჰირველ საათზე მიდის ნაწილის მორიკე,
რომელიც ათვალეირებს—ეველას მინავს თუ არა.

ასეულის მორიკე ხუმად ეკეთებს პატაკს (მოხსენებას) ასეუ-
ლის მდკომარობის შესახებ.

ისინი ერთად დაივლიან ეახარმას და შემდეგ ნაწილის მორი-
კე მიდის. რჩებიან მხოლოდ ასეულის მორიკე და მისი თანა-
შემწე.

გ ა ს ა რ თ ო ბ ი

ც დ ე ბ ი

აიღე წვრილი კანაფის ნაწყვეტი, გააკეთე დიდი მარყუჭი, შეყავი თავი მარყუჭში და მიიღევი კანაფი ყურებზე, როგორც სურათზეა ნაჩვენები.

სთხოვე ამხანაგს, რომ დასწიოს კანაფი და დაუსვას ზედ თითები. გეგონება, საშინელი ქარი ქრის და ქექა-ქუხილი არისო.

მოაბი ძაფზე ჩაის კოვზი. ძაფის ბოლოები დაიხვიე საჩვენებელ თითებზე და თითები მიიღევი მკიდროდ ყურებზე. თუ კოვზს მიართყავ მაგიდას, ან სკამს, —სკოლის ზარის ხმას გაიგონებ.

დაიცა, ამხანაგო, დაიცა, ჯერ კარგად უნდა გაგიწმინდოთ ენა, რომ ლანძღვა-გინება აღარ წამოგცდეს.

(სახუმარო)

1. მოდის ქულის მოვარე კაცი ლანგარნაკი ქალაქში. ზურგზე წამოკიდებული კალათი მიაქვს ქულებით საესე, ხვალ ბაზრობაა და უნდა გაყიდოს. პაპანებაა. ცხელა (ეს ამბავი ცხელ ქვეყანაში მოხდა, სადაც ზამთარი სრულიად არ იცის და სადაც ტყეებში მაიმუნები ცხოვრობენ). კაცი შევიდა დიდ დაბურულ ტყეში.

2. უჰ, როგორ გრილია! აქ ხომ დასვენება შეიძლება. ლანგარნაკიმ მოიხსნა ტვირთი, გადიძრო ფართე ქუდი. თავი ოფლიანი აქვს. გახსნა კალათი, თვალი გადაავლო თავის წითელ ფესებს, აილო ერთი, დაიხურა და მიწვა ხის ძირას მოღზე დასასვენებლად. ჩაეძინა.

3. გამოელვია; რამდენი ეძინა, არ ახსოვს. წამოდგა დასვენებული მხიარულად და უნდოდა კალათი შეეკრა, მაგრამ ეს რა ამბავია: კალათი ცალიერია, ერთი ქუდიც კი აღარ არის!..

4. აქეთ ეცა ლანგარნაკი, იქით ეცა—არსად არაფერია! აიხედა ზევით და რას ხედავს: მისი ფესები ირგვლივ ხის ტოტებზე ჩამწკრივებულ მაიმუნებს კი ახურავთ თავზე. გაბრაზდა ლანგარნაკი, მორთო ყვირილი და მუშტებით მუქარა:

— მომეცი თ ახლავე ჩემი ქულები!..

აღრიალდენ მაიმუნებიც და თვითონაც მოუღერეს მუშტები ლანგარნაკს. კიდევ უფრო გაბრაზდა ლანგარნაკი, საჩქაროდ დასწვდა ქვებს, დაუშინა მაიმუნებს.

5. არ გასულა. წუთი, რომ ზევიდანაც წამოვიდა სეტყვასავით მაიმუნებისგან ნასროლი მსხალი, ვაშლი, ქოქოსი, ბანანი, კაკალი, ყველაფერი. რაც კი რამ მოიპოვებოდა ახლომახლო.

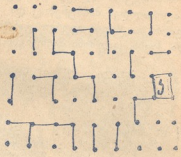
6. შეწუხდა ლანგარნაკი, აღარ იცის რა ქნას, გამწარებულმა მოიძრო თავიდან ქუდი და დაანარცხა დედამიწაზე. მაგრამ უცებ, ჰოი, საკვირველებავ! მაიმუნებმაც მოიგლიჯეს ქულები თავიდან რა გადმოაყოფს თავზე ლანგარნაკს.

ა ი რ ა ს ა კ ე თ ე ბ ე ნ .

ოთხკუთხედიან თამაშში

ამ თამაშში შეიძლება 2-3-4 ბავშმა მიიღოს მონაწილეობა. უნდა დახატოთ ათი წერტილი ათ მწკრივად და შემდეგ ყველამ რიგ-რიგობით უნდა გაიყვანოს ხაზი ორ წერტილს შუა, ეცადოს, რომ ხაზებიდან ოთხკუთხედი გამოიყვანოს; როგორც კი ოთხკუთხედს გამოიყვანს, მაშინვე შიგ თავისი სახელის ასოები ჩაწეროს, სანამ ყველა ჩაწერს. სურათზე თქვენ ხედავთ, რომ კაკომ უკვე ჩაწერა ოთხკუთხედში კ. ვინც მოასწრებს

თავისი სახელის დაწერას, ის არის მოგებული. გრძელი სახელი უნდა შეამოკლოთ.

გამოცანი.

სად ჰქონს მამა, აქ რომ შეშას სჭრიდა?

რამუსები უსურათოდ

- 1) მე-მე-მე-მე-მე-მე-მე-მე-ტი?
- 2) შა-შა-შა-შა-შა-ბათი

გამოცანა:

ტანი ხისა,
თავი ქვისა,
ბალახსა სჭამს,
ნაცარს ჰყრისა.

ს ა ც ე კ ვ ა ო

მუს. გრიგოლ კოკელაშის
სიტ. აღ. მამაშვილის.

Allegro

აქ მოგროვდით, მეგობრებო, წრე მოვხაზოთ, ჰერი-ჰერი,
აბა, ლეკურს ვინ დაუღლის, ვინ გაგვართობს ცეკვა-მღერით!..
ჩვენ ოქტომბრის შვილები ვართ, ახალ ქვეყნის იმედები,
დაუთვალავ ვარსკვლავებად მომავლისკენ ვიხედებით!..
თავის დროზე სწავლა გვინდა, თავის დროზე - თამაშობა,
თავის დროზე ჩვენ დავიწყებთ ახალ ბრძოლებს და ლაშქრობას.
მაშ, საღამო ჩვენს სიხარულს, დროშებივით ქარში გაშლილს,
ოქტომბრელო, დაუარე! მეგობრებო, ტაში, ტაში!

- 1) აქ მოგროვდით, მეგობრებო, წრე მოვხაზოთ, ჰერი-ჰერი, აბა, ლეკურს ვინ დაუღლის, ვინ გაგვართობს ცეკვა-მღერით!..
- 2) ჩვენ ოქტომბრის შვილები ვართ, ახალ ქვეყნის იმედები, დაუთვალავ ვარსკვლავებად მომავლისკენ ვიხედებით!..
- 3) თავის დროზე სწავლა გვინდა, თავის დროზე - თამაშობა, თავის დროზე ჩვენ დავიწყებთ ახალ ბრძოლებს და ლაშქრობას.
- 4) მაშ, საღამო ჩვენს სიხარულს, დროშებივით ქარში გაშლილს, ოქტომბრელო, დაუარე! მეგობრებო, ტაში, ტაში!

1929 წ.

გ ა მ ო ვ ა

საქმისწვილო დასურბათეული ქურნბლები:

მცირეწლოვ. „ოქტომბრელი“ საველ-
თვიური II წ.

მოსწრდილ. „პიონერი“ ორკვი-
რული IV წ.

ხელმორფერა მიიღებბა წლით და ნახევბარი წლით.

გადბგზენით } „ოქტომბრელი“ — ერთი წლით—3 მ. 50 კ.
ნახევბარი წლით—2 მ.
„პიონერი“ — ერთი წლით—5 მ.
ნახევბარი წლით—3 მ.

ცალკე ნომერი { „ოქტომბრელი“ — 35 კაბ.
„პიონერი“ — 25 კაბ.

მისბმბრთი: ტფილისი, რუსთველის გამზირი, № 22, სახელგამი (მეორე
სართული). „ოქტომბრელი ს“ და ახბლგბზრბბათბ სექტორი
„პიონერი ს“ რედაქციბს.

რედაქტორი—ხბრედაქციო კოლეგია.
გამომცემელი—სახელგამი.

